

ජාතික පුරාවිද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රයේ අභිවෘද්ධිය උදෙසා විශ්වවිද්‍යාලීය දායකත්වය

ඩී.එම්. දුමින්ද ලක්සිරි කුමාර

පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
laksirimax007@gmail.com

1960-1980 කාලයේ දී නව පුරාවිද්‍යාවේ ආගමනය සමඟ ජාතික විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය හා පුරාවිද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රයේ අන්තර් සබඳතා ඇති වී තිබේ. 1980 දී සංස්කෘතික ත්‍රිකෝණ ව්‍යාපෘතියේ ආරම්භයත් සමඟ විශ්වවිද්‍යාලයයන් තුළ අධ්‍යාපනය ලැබූ විද්‍යාර්ථීන්ට විවිධ පර්යේෂණයන් සිදුකිරීමටත්, ක්‍ෂේත්‍ර පුහුණුව ලබාගැනීමටත් අවස්ථාව උදාවිය. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශ විවිධ පර්යේෂණ දියත් කිරීම ඇරඹීමය. ඔවුන් දියත් කළ පර්යේෂණ අධ්‍යයනය කර ජාතික පුරාවිද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රයේ අභිවෘද්ධිය උදෙසා ඒවාහි දායකත්වය සොයාබැලීම මෙහි අරමුණ වන අතර ඒ සඳහා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය පාලනය කරන ප්‍රධාන විශ්වවිද්‍යාල පහක සිදු කරන ලද පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ ආශ්‍රිත දත්ත, සම්මුඛ සාකච්ඡා, ලිඛිත මූලාශ්‍ර පරිශීලනය, එකතුන් පරිශීලනය ඔස්සේ ලබාගෙන ගුණාත්මකව විශ්ලේෂණය කිරීම මෙහිදී සිදු වේ.

1976 දී පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා විෂයය ස්වාධීන අධ්‍යයනාංශයක් යටතට පත් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය බිහිකිරීම, ප්‍රථම පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධිය පිරිනැමීමේ ගෞරවය පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය සතු විය. ඔවුන් ආලාභන පිරිවෙන් ව්‍යාපෘතිය, ජේතවන ව්‍යාපෘතිය, ඇතුළු නුවර ව්‍යාපෘතිය ආදී පුරාවිද්‍යා ව්‍යාපෘතින්ට සම්බන්ධ විය. ප්‍රථම වතාවට ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලයක පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ කෞතුකාගාරයක් ආරම්භ කරන්නේ ද පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය ය. මෙරට විශ්වවිද්‍යාල ඉතිහාසයේ මුල්ම ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා උපාධි ප්‍රදානය සිදුකරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය විසිනි. සංස්කෘතික ත්‍රිකෝණයට අයත් අභයගිරි ව්‍යාපෘතිය සඳහා මෙම අධ්‍යයනාංශය 1983 සිට සම්බන්ධ වෙයි. වර්තමානය වන විට රජගල පරිශ්‍රයෙහි පුරාවිද්‍යා කටයුතු මොවුන් යටතේ සිදුවෙයි. 1973 දී කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය ආරම්භ වී තිබේ. 1988 දී පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය දියත් කරන ලද SIDA-SAREC ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධ වන්නට අධ්‍යයනාංශයට අවස්ථාව හිමිවිය. එකල විද්‍යාර්ථීන් ලෙස මෙයට සහභාගීවූවන් ලෙස මහාචාර්ය රාජ සෝමදේව, මහාචාර්ය ගාමිණී අධිකාරි, ආචාර්ය රෝස් සෝලංගආරච්චි, ආචාර්ය ප්‍රියන්ත කරුණාරත්න, ආචාර්ය අර්ජුන තන්තිලගේ පෙන්වාදිය හැකි ය. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයට අනුබද්ධව 1985 ආරම්භ වූ පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය පුරාවිද්‍යාව විෂයයට අනුබද්ධ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලා පමණක් පිරිනමයි. මෙහි ප්‍රථම අධ්‍යක්ෂකවරයා වූයේ මහාචාර්ය සේනක බණ්ඩාරනායක යි. සීගිරි දඹුලු ව්‍යාපෘතිය (SIDA-SAREC), කටුවන බලකොටුව සංරක්ෂණය හා අවට භූ දර්ශන කළමනාකරණය, හම්බන්තොට කෞතුකාගාරය පිහිටුවීම, ඇවොන්ස්ටර් ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධවීම වැනි බොහෝ කටයුතු සිදුකිරීමත්, විවිධ ව්‍යාපෘති සඳහා දායකත්වය ලබාදීමත් සිදුකර ඇත. රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාස අධ්‍යයනාංශය තුළ පුරාවිද්‍යාව විෂයය සඳහා විශේෂවේදී උපාධිය පිරිනමනු ලබයි. තන්තිරිමලය සියඹලාගස්වැව ආශ්‍රිතව මෙගලිතික සුසාන පිළිබඳව පර්යේෂණයන් සිදුකිරීම, සී-ලින්ක් ව්‍යාපෘතිය දියත් කිරීම මින් සිදුවිය. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය ඇරඹෙන්නේ 2011දී ය. 2013 වර්ෂයේ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යයනාංශයක් මගින් සංවිධානය කරන ලද ප්‍රථම ජාතික පුරාවිද්‍යා සමුළුව පැවැත්විය. යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයේ, හොරණ බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලයේ හා අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයේ ද වෙනම අධ්‍යයනාංශයක් නොවූවත් පුරාවිද්‍යාව විෂයයක් ලෙස ඉගැන්වීම් කටයුතු සිදුකෙරේ. ඒකාග්‍රික දිශානතියක් නිර්මාණය කරමින් පර්යේෂණ, අත්හදා බැලීම්, සමකාලීන ගෝලීය මතවාද ජාතික පුරාවිද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රය සඳහා හඳුන්වාදීම මෙම විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය තුළින් සිදුවිය.

ප්‍රමුඛ පද : විශ්වවිද්‍යාල, පුරාවිද්‍යාව, පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශ, ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ